

З винаходом чорнильної ручки, а у середині 20 століття винаходом звичайної для нас кулькової ручки історія мала би закінчитися. Але сучасні технології дають на дію на те, що цей довгий шлях еволюції писемних приладь не закінчується, а людство як і раніше знаходиться у постійному пошуку ідеального інструмента.

Література:

1. Овчинніков В.І, Історія книги: еволюція книжкової структури. – Львів: Світ, 2005. – 420 с.

Китайський живопис: традиції і символи

Чжан Веньсін (Китай)

*Науковий керівник – доц., к.п.н. Л.С. Безкоровайна
ХНАДУ*

Китайці високо цінують архітектуру, літературу, каліграфію, скульптуру та живопис як особливі інтелектуальні продукти творця, які передаються нащадкам. Ці види мистецтва тісно взаємодіють, доповнюють один одного і складають основу культури Китаю. Тому традиційний китайський живопис з точки зору китайського художника – це результат кількох пов'язаних між собою видів мистецтва.

Китайський живопис має свої особливості. Для нього не є обов'язковою схожість з натурою, тому на китайських картинах, як правило, не дотримуються законів пропорцій і перспективи (що характерно, наприклад, для європейського живопису). Китайські картини практично ніколи не пишуться з натури. Насамкінець, в китайському живописі практично немає натюрмортів. Дивлячись на предмет, китаєць сприймає його в тональних градаціях чорного і білого. Європейці, як правило, зображують на картині предмет максимально схожим на оригінал, відображаючи його об'ємність. У китайському живописі немає об'єму, тут важливий тільки локальний колір, на відміну від європейського живопису, де один предмет своїм забарвленням впливає на колір

іншого предмета. Тільки лінії і розмив акварелі можуть передати думки і почуття художника – так вважали китайські майстри.

Традиційний китайський живопис називається *гохуа*, що означає «живопис нашої країни». Національна техніка живопису *гохуа* використовує в якості основи для малювання шовк і папір, на який спеціальними пензлями наноситься туш або водяні фарби.

Живопис *гохуа* має дві відмінні риси: так звані *іцзин* – передача задуму і *бімо* – застосування туші і пензля. *Іцзин* має дуже широкий зміст, але головне тут – досягнення досконалості художнього задуму. Це «живопис ідей», у ньому цінується символічний образ, політ фантазії. В давнину в Китаї говорили: «думки біжать попереду пензля», «картина – це ідея, передана пензлем». Ідея картини – це дух китайського живопису. За теорією *гохуа*, твори цінуються насамперед глибиною задуму художника, а вже потім – майстерністю його художнього втілення.

Як правило, картини *іцзин* пишуться дуже швидко, але при цьому важливе чуття кожного штриха. «Живопис ідей» емоційно близький європейському імпресіонізму, але існує набагато довше за нього. Особливою цінністю картин *іцзин* є удавана недбалість і невігадливність. Насправді все це є глибоким почуттям, втіленим у картині.

У *гохуа* існує три основні жанри: *жень-у* («люди»), *шань-шуй* («гори і води»), *хуа-няо* («квіти і птахи»). Пейзаж завжди був провідним у китайському живописі. Людські емоції, поетичні настрої художник завжди висловлював у пейзажі. Китайське світосприйняття можна назвати пейзажним, настільки життя людини було тісно пов'язане з природою. На відміну від країн Європи, де мірою всіх речей була людина, у Китаї такою мірою стало природне начало. Тому пейзаж займає головне місце у китайському традиційному живописі.

У китайських пейзажах гори вважалися уособленням чоловічого світлого начала *янь*, а вода – жіночого темного начала *інь*; з поєднання *інь* і *янь*, за стародавніми уявленнями, виникає всесвіт. Гори – кістки землі, потоки води –

вени, якими пульсуюча кров несе рух і життя. Художник прагнув передати сутність всього світу, світову гармонію, ритм, що лежить в основі явищ природи. Тому художник був далекий від натуралізму і прагнення до зовнішньої подібності. Творець намагався передати ліричне переживання, настрій, що виникає від спілкування з природою. Він закликав до злиття з нею, до осягнення її таємниць. Мета пейзажиста – не відобразити побачений конкретний куточок природи, а узагальнити образ природи, звести її до рівня символу і передати широку панораму світу.

Живопис жанру «квіти і птахи» також дуже символічний. Часто китайці надають символам філософський, релігійний, соціальний або навіть політичний сенс. Сосна, наприклад, є символом довголіття, фазан або півень – пошани, дракон і фенікс – ідеального шлюбу. Короп – побажання достатку в родині, лотос – символ шляхетної людини, яка живе серед міщанського бруду, але при цьому залишається чистою. Крім того, квіти були пов'язані з певними порами року: слива *мейхуа* завжди асоціювалася з зустріччю Нового року і з зимою, а лотос – з літом. Життя, рухи живих істот або будова квітки, зображені на картині, наближають глядача до природи. У цьому і закладена основна цінність даного жанру.

Орхідеї і хризантеми несуть у собі особистий, потаємний сенс. Орхідея втілює простоту, чистоту і приховане благородство. Хризантема прекрасна, скромна і цнотлива, втілення урочистості осені. Ця квітка – символ піднесеної самотності. У китайському живописі існує естетичний культ дерева. Особливо часто зображується верба, яка є символом стриманої краси і витонченості. Вона – знак весни у природі, атрибут богині материнства Гуаньїнь і тому – символ краси і доброти. Жіноча витонченість завжди порівнюється з гнучкістю верби.

Особливою популярністю у китайському живописі користується сосна, що уособлює і конфуціанську стриманість, і стійкість, і даоський ідеал «користі

марного», тобто вигнутого, сучкуватого та непридатного для виробів предмета, а також давню ідею вічної юності.

Мова символів, позбавлена предметної реальності, близька і зрозуміла кожному справжньому поціновувачу китайського мистецтва. А той, хто не розуміє сенсу іносказань, не може осягнути китайський живопис. Тварини, комахи та птахи, зображені разом з квітами, також мають символічне значення в живописі *хуа-няо*. Причому певній квітці відповідає конкретний птах. Фенікс, павич, півень і фазан зображуються разом з півонією; качка – з лотосом; ластівка – з вербою; перепілка і куріпка – з просом; лелека – з сосною. Лев – символ могутності і шляхетності, тигр – захисник від злих духів. Журавель і черепаха – символи довголіття, кажан і сокола – щасливої звістки. Голуб, як символ миру, з'явився недавно. Селезень з качкою, дві риби, два метелики, дві квітки лотоса на одному стеблі – символи подружнього щастя. Лотос – символ внутрішньої чистоти; півонія – символ людської краси, багатства, достатку, пошестей і величі. Персик – символ довголіття і безсмертя; риба короп – побажання щастя й успіхів; гранат – побажання великого потомства; безліч квітів – символ розквіту китайського мистецтва.

На китайських картинах, як правило, присутні ієрогліфи. Це назва картини, ім'я автора та особиста печатка художника. Без особистої печатки картина вважається незакінченою. Дуже часто картина прикрашається віршами з традиційної китайської поезії, які відповідають настрою або думці, а також філософськими висловами. Оформлення картини само собою є мистецтвом.

В даний час національний живопис *гохуа* вийшов з вузьких рамок традиційної тематики. Живопис стає більш різноманітним за сюжетами, у ньому з'являються ліричні і жанрові композиції з тем сьогодення. Сучасні картини, виконані у стилі *гохуа*, наповнюються новим змістом, живим духом часу.

У Китаї кажуть, що найпрекрасніша картина – це чистий аркуш паперу. Ви можете щодня подумки змінювати зображення на ньому в залежності від

вашого душевного настрою і поточного стану справ. Саме так ви можете досягти гармонії з навколишнім світом.

Література:

1. Шуян Су. Загадочный Китай. Путешествие по Стране огненного дракона. – Харьков, Белгород, 2007. – 247 с.

Education System of Sri Lanka

Basheer Mohamed Inamul Hassan (Sri Lanka)

Scientific supervisor Dr Orobinska

KhNAHU

Sri Lanka enjoys a remarkable progress, in terms of basic education indicators, compared to many other developing countries in the world. As a result of the priority given to human capital development, the Universal Free Education Policy was introduced in 1945, by the government. It was designed in order to provide education facilities free to all students from Kindergarten to the University education. Establishment of Central schools, introduction of national languages- Sinhala and Tamil- as the medium of instruction in primary schools, free mid-day meals has helped to improve the school enrollment mostly among the poor families. After independence in 1948 until the mid-1960s, the government was able to back up its political commitments with adequate resources for education owing favorable economic conditions.

The government was able to spend about 4% of the GDP on education, resulting an improvement in literacy and school enrollment in both male and female. Nevertheless, the weak economic conditions since the late-1960s, strained the government's ability to sustain and strengthen the education system. As a result, in the 1970s, allocation for education fell below 3% of the GDP, limiting the expenditure only adequate to meet the essential recurrent expenditure such as teachers' salaries and the cost of expansion of schools in order to increase the enrollment rate. Furthermore, the Structural Adjustment Policies introduced by the government in 1977 led to the reduction of the education expenditure to less than 2%